

DR. SIGITA BAGUŽAITĖ-TALAČKIENĖ

Muziejaus ir bendruomenės komunikacija. Portugalijos Nacionalinio archeologijos muziejaus patirtis

Tradiciškai muziejus apibūdinamas kaip atminties institucija, kuri, kaip ir archyvai ar bibliotekos, atlieka svarbią misiją išsaugant šeimos, giminės, bendruomenės, regiono ar valstybės kultūrinę atmintį ir ją reprezentuojantį materialinį paveldą. Tačiau moderni visuomenė kur kas labiau praplėtė pamatinę šių institucijų funkciją ir netiesiogiai suformulavo daug platesnius uždavinius. Nuo XX a. vidurio muziejai patiria savotišką institucinės misijos įprasminimo metamorfozę, kurios pagrindu tampa vis aiškiau suvokiama muziejaus kaip socialinės erdvės prasmė. Komunikacijos su visuomene požiūriu muziejai vis aktyviau užima multifunkcinių institucijų pozicijas.

Ši publikacija parengta 2016 m. rugsėjo mėnesį Nacionaliniame archeologijos muziejuje (Lisabona, Portugalija) vykusios stažuotės metu surinkta medžiaga. Stažuotė iš dalies finansuota Lietuvos kultūros tarybos skiriamos edukacinės valstybinės stipendijos lėšomis.

Reikšminiai žodžiai: muziejus, komunikacija, Portugalijos Nacionalinis archeologijos muziejus.

Pirmieji muziejai kunkameros, dar žinomi kaip „įdomybių kabinetai“, „gamtos kabinetai“, Europoje aktyviai kurtis ėmė XVI–XVII a. privačių kolekcionierių, siekusių pritraukti žmones ten rodomais neįprastais, dažniausiai gamtos, objektais, pastangomis. Taip buvo sukurta tuo laikmečiu nauja pramoga, skirta sudominti aukštesnįjį visuomenės sluoksnį. Vėliau šios kolekcijos pasitelktos mokslinės veiklos plėtotei, jų tyrimų pagrindu buvo spausdinami moksliniai traktatai.¹

Lankant daugelio Lietuvos muziejų ekspozicijas, pristatančias garsių šeimų istoriją, sužinome, kad ir dabartinės Lietuvos teritorijoje XVII–XIX a. didikų dvaruose buvo kaupiamos įvairios senienos: vaizduojamojo

ir taikomojo meno kūriniai, senoviniai ginklai, numizmatika, archeologiniai radiniai, iš tolimų kraštų atvežti egzotiški, tačiau mūsų kultūrai svetimi dirbiniai. Tokių senienų rinkinių Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmuose bei Radvilų, Sapiegų, Chodkevičių, Pliaterių ir kt. įtakingų šeimų dvaruose būta jau XVI amžiuje. Vyravusios romantizmo nuotaikos Lietuvos krašto diduomenę skatino imti domėtis krašto istorija, rinkti ir kaupti įvairias kolekcijas.

XIX a. pab.–XX a. pr. pradėjus steigti įvairias visuomenines draugijas (Lietuvos mokslo, Meno ir mokslo, Žydu senovės mylėtojų ir kt.), daugelis didikų dvaruose saugotų meno vertybių buvo perduota šių draugijų įsteigtiems muziejams². Pirmasis viešas muziejus Lietuvoje – Senienų muziejus – Vilniaus archeologijos komisijos iniciatyva įkurtas 1855 m. balandžio 29 d. (pagal senąjį kalendorių gegužės 11 d.), į uždaryto Vilniaus universiteto aulą perkėlus privataus grafo Eustachijaus Tiškevičiaus muziejaus kolekciją ir ją papildžius naujais eksponatais.³ Vilniaus archeologijos komisijos pirmininkas buvo grafas E. Tiškevičius. Įžanginėje komisijos susirinkimo kalboje, kuri buvo publikuojama ir netrukus išleistame leidinyje⁴, grafas džiaugėsi muziejaus ir komisijos svarbos augimu. Privačių kolekcijų prestižą iliustruoja 1937 m. leidinyje „Gimtasai kraštas“ paskelbta Balio Tarvydo publikacija apie kadaise Palangos grafo Felikso Tiškevičiaus surinktą archeologinių gintaro dirbinių kolekciją, eksponuotą Paryžiaus tarptautinėje parodoje, „kur tas rinkinys buvęs labai brangiai vertinamas ir vis dėlto jis nepateko į užsieniečių rankas, bet į savo vietinį muziejų ir tai dovanai“⁵.

Istoriškai muziejai formavosi ilgai išlaikydami savotiško paslaptinumo, pagarbos aurą juose pristatomiems objektams, kurių misija buvo stebinti, supažindinti. Lankytojui muziejus turėjo būti neliečiama šventovė, kur pateikiama „neginčijama“ tiesa. Iki pat XX a. II pusės klasikiniai, ar kitaip tariant tradiciniai, muziejai laikėsi neginčijamų principų: kaupti, saugoti ir tyrinėti. Sklaidos iniciatyva priklausė kitoms edukacinėms institucijoms bei patiems lankytojams. Tačiau modernėjančios visuomenės poreikiai inspiruoja muziejų pabudimą iš savotiško sąstingio, skatina juos tapti iniciatyviais ieškotojais naujų išraiškos būdų, kurie visuomenėje įprasmintų pamatinį muziejų veiklos principą – išsaugoti – ir stiprintų bendruomenės identitetą bei skatintų individualias jo paieškas. Ir ne vien teikiant plačiąsias žinias, bet ir reikšmingai prisidedant prie tautinio sąmoningumo formavimo. Muziejai nūdienos realijų yra įpareigoti aktualizuoti bei pritaikyti savo skleidžiamą žinią skirtingoms socialinėms grupėms, o svarbiausia – imtis komunikacijos

Šv. Jeronimo vienuolyno kompleksas, kuriame veikia Marinistikos muziejus bei Nacionalinis archeologijos muziejus.

Fot. S. Bagužaitė-Talačkienė

iniciatyvos. Su panašiais iššūkiais susiduria ir daugelis kitų šalių didesnių ir mažesnių muziejų. Panašius klausimus kelia ir kolegės iš klasikinių / tradicinių muziejų kategorijai priskiriamo Nacionalinio archeologijos muziejaus – vieno didžiausių Portugalijoje.

Lisabonoje veikiančią Nacionalinę archeologijos muziejų 1893 m. įkūrė dr. José Leite de Vasconcela. Įstaiga veikė kaip etnologijos, vėliau kaip etnologijos ir archeologijos muziejus.⁶ Jame sukauptos kolekcijos pristatomos į UNESCO saugomų paveldo objektų sąrašą įtrauktame Šv. Jeronimo vienuolyno komplekse, kurio statybas dar 1496 m. fundavo karalius Manuelis I. Iš priešais vienuolyną buvusio uosto 1499 m. į ekspediciją Indijon išvyko Vasco da Gama. Šio garsaus atradėjo amžinojo poilsio vietą galima išvysti prie vienuolyno esančioje bažnyčioje. Po Portugalijoje įvykusios revoliucijos, persitvarkymų laikotarpiu, nuo 1976 m. Šv. Jeronimo vienuolyno komplekse įsikuria Marinistikos muziejus, veikia pavadinimą pakeitęs Nacionalinis archeologijos muziejus, o dalis komplekso erdvių lieka vienuolynui su prie jo prijungta bažnyčia.

Daugiau nei šimtmetį gyvuojančiame Nacionaliniame archeologijos muziejuje, kurio specialistai yra aktyvūs ICOM asociacijos nariai, susiklostė stiprūs klasikinio, dar kitaip vadinamo tradiciniu, muziejaus pagrindai. Muziejus kaupia, saugo, visapusiškai tiria Portugalijos archeologinį paveldą. Daug dirbama ir komunikacijos su visuomene klausimais. Tačiau ši institucija, kaip ir kiekviena tokio tipo, jaučia besikeičiančius visuomenės poreikius bei aiškiai įvardija savo stipriąsias ir silpnąsias puses. Kalbantis su archeologu dr. Luisu Raposo, buvusiu ilgamečiu muziejaus direktoriumi, dabar einančiu Mokslinių tyrimų skyriaus vadovo pareigas, diskutuota apie problemas, su kuriomis šiandien susiduria tradiciniai muziejai, bei naujas, laikmetį atitinkančias tokių institucijų veiklos įprasminimo kryptis. Siekdama apibrėžti tolimesnes muziejaus darbo gaires ir kryptis, aptariamo muziejaus administracija visų pirma išsikėlė klausimą: kas naudojasi muziejaus teikiamomis paslaugomis? Tarp kokių lankytojų jis paklausiausias? Vadinamaisiais

muziejaus naudotojais buvo įvardintos dvi didelės grupės: lankytojai-žiūrovai ir mokslininkai bei tyrinėtojai. Abi grupės, nors skirtingais aspektais ir ypač skirtingu intensyvumu, domisi sukauptomis kolekcijomis, todėl muziejaus stiprybė – jo sukauptas rinkinys. Tačiau siekiant užsitikrinti įvairių lankytojų grupių nuolatinį susidomėjimą išskyla dilema, kokias komunikacijos formas pasirinkti, kad jos būtų ištis efektyvios.

Muziejus yra sukaupęs turtingiausią Portugalijoje archeologinių artefaktų rinkinį. Jis pradėtas formuoti dar 1893 metais. Kadangi gana ilgą laiką kolekcija kaupta chaotiškai, nestruktūrizuojant, pagrindines jėgas telkiant į lauko tyrinėjimus, kolekcijos gausinimą, šiuo metu tikslus eksponatų skaičius nėra žinomas. Senieji rinkiniai iki šiol peržiūrėjami, restauruojami, skirstomi į kolekcijas. Struktūrizuotų ir tinkamai įrengtų fondų patalpos išsidėsčiusios keliose erdvėse. Tačiau būtent ši kolekcija ir yra traukos šaltinis, kuris domina tiek smalsųjį lankytoją, tiek mokslininką tyrinėtoją. Kaip stiprioji muziejaus pusė įvardijama ir tai, kad muziejus kryptingai dirba ir aktyviai palaiko mokslinių tyrimų kryptis. Tai klasikinis muziejus su stipriu tyrėjų bei tam pritaikytų patalpų kompleksu ir, žinoma, šimtametėmis tradicijomis. Nors nuolatinį muziejaus darbuotojų nedaug, intensyviai bendradarbiaujama su universitetų ir institutų mokslininkais bei studentais. Dirbama su 100 mokslininkų iš kelių aukštojo mokslo įstaigų. Palaikomi moksliniai grupiniai ir individualūs projektai. Priimami stažuotojai iš kitų šalių moksliniams tyrimams atlikti, stažuojasi restauratoriai, mokslininkai, kurie analizuoja fonduose sukauptą medžiagą ir įveda ją į mokslinį kontekstą. Nuo 1895 m. muziejus leidžia Portugalijos archeologijai skirtą tęstinį leidinį „O Arqueólogo Português“. Muziejuje sukaupta tame regione viena didžiausių specializuotų archeologinės (ir ne tik) literatūros bibliotekų. Įrengti laboratorijų, restauracijos ir konservavimo darbus atliekančio personalo bei stažuotojų kabinetai.

Kaip vieną iš tokio masto muziejaus silpnųjų jo vadovai įvardija nepakankamą finansavimą ir muziejaus disponavimo biudžeto lėšomis suvaržymą. Portugalijoje veikia apie 300 muziejų ir tik 10 procentų jų yra tiesiogiai pavaldūs Kultūros ministerijai. Šalyje veikia 9 nacionaliniai muziejai. Kitų steigėjai – savivaldybės. Kadangi savivaldos sistema šalyje stipriai išvystyta, savivaldybių muziejai nestokoja paramos iš vietinės valdžios, nes viskas įtraukta į bendrąją turizmo skatinimo šalyje programą. Sunkesnė padėtis valstybiniais muziejais, nes pastaraisiais metais buvo panaikinta galimybė muziejams disponuoti privačiu biudžetu. Įplaukos keliauja į bendrą biudžetą, kurį administruoja Kultūros

Nacionaliniame
archeologijos muziejuje
Egipto istoriją
pristatančios ekspozicijos
dalis.

Fot. S. Bagužaitė-Talačkienė

ministerija, vėliau vyksta pinigų paskirstymas institucijoms. Muziejuose dirbantys kolegos pažymi, kad tokia sistema reikalauja daug biurokratijos ir kol apsvarstomi bei priimami individualūs sprendimai, praeina daug laiko. Biudžeto suvaržymai pakoregavo darbuotojų skaičių. Prieš porą dešimtmečių muziejuje dirbo apie 100 žmonių, šiuo metu – tik apie 35. Atkreiptinas dėmesys ir į kolektyvo amžių. Daugelis darbuotojų garingo amžiaus. Kolektyvo kaita vyksta itin vangiai.

Nacionalinis archeologijos muziejus kviečia apžiūrėti įdomias ir turiningas ekspozicijas, kurios užima daugiau kaip 2 500 kv. m. plotą. Lankytojams sukurta zona išsidėsčiusi pirmame aukšte, todėl nekilo problemos dėl papildomų keltuvų neįgaliesiems įrengimo. Šis klausimas ypač sudėtingas istoriniuose kultūros paveldo pastatuose. Muziejuje veikia penkios ekspozicijos, iš kurių dvi nuolatinės: „Egipto istorija“; „Portugalijos archeologijos lobiai – aukso fondas“. Nacionalinis archeologijos muziejus per metus sulaukia apie 100 000 lankytojų. 2015 m. jame apsilankė apie 110 000, 2014 m. – apie 105 000 asmenų. Tačiau tokio dydžio muziejui, kuris veikia turistų ypač lankomoje vietoje, tai nėra daug. Šv. Jeronimo vienuolyno kompleksas yra vienas lankomiausių objektų Portugalijoje. Per metus šį objektą aplanko apie 2,5 milijono atvykėlių.⁷ Teko stebėti, kaip nuo ankstauro ryto prie įėjimo nutįsta ilgos lankytojų eilės. Tačiau ta pati minia vėliau išsisklaido neužsukusi į greta, tame pačiame komplekse, esančius muziejus su pasaulinio lygio kolekcijomis. Ši situacija aiškintina tuo, kad planuodami turistų maršrutus kelionių organizatoriai detalesnei kultūros paveldo apžiūrai skiria per mažai laiko ir daugiausia koncentruojasi į monumentų lankymą, nepaisant to, kad, pavyzdžiui, visiškai šalia esančiame muziejuje galima apžiūrėti įspūdingą Senovės Egipto kolekciją, Portugalijos archeologijos lobius, romėniškąjį palikimą Portugalijos teritorijoje reprezentuojančius objektus. Taigi, kartais strateginės, gausiai lankomos vietos užgožia ir

Šv. Jeronimo vienuolyno
komplekso dalis:
vienuolynas ir bažnyčia.

Fot. S. Bagužaitė-Talačkienė

dėl laiko stokos iš potencialių lankytojų turistinio plano eliminuoja mažiau žinomus objektus. O galbūt verta kelti klausimą apie muziejų vadybos ir konkurencingumo stoką bandant išnaudoti jau pritrauktus lankytojų srautus?

Nacionalinis archeologijos muziejus intensyviai dirba komunikacijos su bendruomene skatinimo srityje, diegiami nauji komunikacijos modeliai. Stengiamasi įvairiomis programomis pritraukti atskiras tikslines grupes, patenkinti jų lūkesčius. Buvo išskirtos dvi pagrindinės socialinės grupės, kurios potencialiai turėdamos visas sąlygas (ypač laisvo laiko, kurį būtų galima praleisti ne kur nors kitur, o muziejuje) galėtų įsitraukti į muziejaus siūlomas veiklas. Šios grupės – moksleiviai ir senjorai. Pastaruoju metu muziejus imasi iniciatyvos komunikuodamas su jais. Atkreiptas dėmesys į edukacines programas, kurios Portugalijoje pradėtos vystyti maždaug prieš dešimtmetį. Tačiau kai kurių muziejuje jau besilankančių studentų, pavyzdžiui, jaunųjų tyrinėtojų, nuomone, ši sistema praktikoje neveikia, nes mokytojai edukacines veiklas ignoruoja arba užsakinėja jas itin vangiai. Mokymo įstaigose kultūrinei veiklai, ekskursijoms laiko skiriama dukart per metus, tačiau ir tada mokytojai mieliau renkasi laisvą muziejaus lankymą, užuot užregistravę klasę į edukacines programas. Tai greičiausiai sąlygoja susiklosčiusi kultūrinė / istorinė patirtis, kurią Nacionalinis archeologijos muziejus imasi keisti per tam tikrus projektus. Vienas tokių buvo sukurtas 2012 metais. Šio projekto tikslas užmegzti glaudesnius ryšius su mokymo įstaigomis. Tam mokyklose steigiami „archeologų klubai“. Projektas, kurį sudarė keletas programų, suvienijo / arba susiejo 2 500 vaikų iš 120 mokyklų. Kolegos muziejininkai vyko į mokyklas ir jose rengė pristatymus apie muziejų ir jame saugomas kolekcijas. Klubo nariai buvo kviečiami apsilankyti muziejuje. Stengtasi perteikti svarbią idėją, kad muziejus yra

Trumpalaikės ekspozicijos dalis, kai kurių archeologinių daiktų paskirtį aiškinanti per šiuolaikinių daiktų asociacijas.

Fot. S. Bagužaitė-Talačkienė

žinių šaltinis, kuriuo jie gali pasinaudoti bei pabendrauti gyvai. Projektą palaikė ir vietos savivaldos. Parama buvo teikiama ne tik vystant programas, bet ir metinį visų klubų 3 dienų susitikimą organizuojant vis kitoje pasirinktoje vietoje – kad būtų geriau susipažinta su kraštu, jo archeologine praeitimi bei tokiu būdu paskatintas šalies istorijos pažinimą ugdantis vietinis turizmas, kuris, nors tai kelia didelę nuostabą, tarp vietos bendruomenių nėra populiarus.

Kitas iššūkis, su kuriuo susiduria visi specializuoti archeologijos ar tiesiog didelės archeologines kolekcijas sukaupę muziejai, yra juose saugomo specifinio turinio pateikimas ir perteikimas lankytojui. Norint pritraukti lankytojus, medžiaga turi būti lengvai suprantama. Nacionalinis archeologijos muziejus Lisabonoje priėmė iššūkį ir sukūrė linksmą ekspoziciją, kurioje kai kurie archeologiniai objektai aiškunami per jų asociacijas su šiuolaikiniais daiktais. Pasitelkti elementarūs pavyzdžiai, tokie kaip

akmens ir bronzos amžiais datuotina titnago skeltė, kurią to laikotarpio žmonės išties naudojo kaip multifunkcinį įrankį. Kaip šiandieninis titnago skeltės analogas pateiktas daugiafunkcinis šveicarų kariuomenės peilis. Ekspoziciją papildė ir interaktyvūs elementai, tokie kaip trumpi edukaciniai filmukai ar programėlė, leidžianti stebėti, kaip kadaise buvo naudojamas vienas ar kitas archeologinis daiktas. Ši trumpalaikė ekspozicija sukurta muziejui dalyvaujant ICOM projekte EMEE (angl. Eurovision, Museums Exhibiting Europe)⁸. Projekto tikslas – diskutuoti ir suformuoti naujas vizijas siekiant inovatyviai pažvelgti į muziejuose pristatomus objektus, pateikti juos daugiaperspektyviniame kontekste, o kartu ir multikultūrinėje europinėje erdvėje. Keliami klausimai, kaip pritraukti vadinamąsias non-visitors (socialinės grupės, kurios nesilanko muziejuose) grupes. Kokios aktyvios veiklos gali būti joms pasiūlytos. Projekto metu formuotos įvairios komunikacijos galimybės tarp tikslinių muziejaus lankytojų grupių ir paties muziejaus: muziejus ir lankytojas, lankytojai tarpusavyje, muziejus ir kitos institucijos, lankytojai ir kiti susidomėję asmenys. Tokių grupių atstovams suteikiama galimybė komunikuoti tarpusavyje, dalintis patirtimi. Muziejams – tai

erdvė, kur brandinamos idėjos, padedančios pritraukti naujų ekspozicinių erdvių lankytojų.

Kitas Nacionalinio archeologijos muziejaus projektas orientuotas į vyresniąją portugalų kartą. Remtasi prielaida, jog paprastai informaciją, kurią gauname muziejuje apžiūrinėdami kolekcijas, kiekvienas vertiname per asmeninės patirties prizmę. Pagal tai sprendžiame, ar tai, ką matėme, patyrėme būdami muziejuje, mums buvo įdomu, aktualu. Asmeninių patirčių, istorijų pagrindu muziejus pradėjo vykdyti projektą, jungiantį tolimesnėse šalies teritorijose esančius muziejus, įsikūrusius ne prie pagrindinių turistinių centrų. Paradoksalu, tačiau tokioje šalyje kaip Portugalija, kur didelė dalis ekonomikos paremta turizmu, vietos turizmas nėra populiarus. Dalis, tarkime, šalies pietinės dalies gyventojų nėra lankęsi šiaurinėje ir pan. Tai paskatino muziejaus darbuotojus subrandinti idėją rengti trumpalaikes parodas, kurios pasakotų vietos regionų istorijas. Kartu į šį projektą numatyta įtraukti ir savivaldybes bei jų muziejus. Tokios nacionaliniame muziejuje sukurtos parodos vėliau iškeliauja į tą regioną, kurio istorija pasakojama ekspozicijoje. Projekto idėja – kviesti vyresnio amžiaus gyventojus dalintis savo istorijomis, patirtimi su bendruomene, kuriai tai aktualu ir artima. Regiono istoriją siekiama perteikti per vietos gyventojų asmenines patirtis.

Reziumuojant galima pasakyti, kad šiuolaikiniai muziejai yra skatinami tapti modernūs, tačiau kas yra tas modernus muziejus? Jis negali tapti dar viena mokykla ar virsti pramogų kambariu ir taip užgožti pagrindinę savo misiją – kaupti, saugoti, tyrinėti. Progresuojant technologijoms muziejai negali suspėti su visomis atsirandančiomis naujovėmis, bet ar apskritai turėtų to siekti? Ko gero, lankydamiesi bet kuriame muziejuje mes ieškome „gyvo“ daikto. Tos autentikos bei, žinoma, asmeninio ryšio su vieta, objektais, garsais ir net kvapais. Muziejų laukiantys uždaviniai – plėtoti sociokultūrinius ryšius su aplinka, kuri sparčiai kinta visame pasaulyje (Lietuva ne išimtis). Palaipsniui atsiranda multietniškumo klausimas, kurio taip pat neverta pamiršti.

Muziejuje sukuriamą tiksliniam lankytojui nesunkiai pažinti erdvė, leidžianti per asmeninę patirtį susieti save su matomais objektais arba, priešingai, pasigėrėti visiškai egzotišku paveldu, suteikia galimybę lankytojui išsinešti tam tikras emocijas, įspūdį ir tuo pasidalinti su kitais asmenimis, sava aplinka. Tai gali virsti sėkmės garantu bandant į muziejų pritraukti daugiau lankytojų ir vykdant vieną iš muziejų įprasminimo misijų – sklaidą.

Išnašos

1. *The Origins of Museums: The Cabinet of Curiosities in Sixteenth- and Seventeenth-Century Europe*, Ed. O. Impey, A. MacGregor, Cornwall: House of Stratus, 2001; Kunst- and Wunderkammern. Kunstammer Georg Laue, prieiga internete <http://www.kunstammer.com/index.php/en/kunst-and-wunderkammer> (žiūrėta 2017-09-04).
2. Seselskytė A., „Lietuvių mokslo draugijai – 100 metų“, *Tautosakos darbai. XXXII*, Vilnius, 2006, p. 271–282; Kisarauskas V., Lietuvos knygos ženklai, 1518–1918, Vilnius, 1984, p. 146–147.
3. *Kova dėl istorijos: Vilniaus senienų muziejus (1855–1915)*, sud. R. Griškaitė, Ž. Būčys, Vilnius, 2015, p. 9.
4. Записки Виленской археологической комиссии = Pamiętniki komisiji archeologicznej Wileńskieij, Wilno: drukiem A. Marcinowskiegu, 1858. N:1, izdana pod redakciju H. Malinovskago Adama Kirkora i; wydana pod redakciju Mikolaja Malinow, Adama H. Kirkora, p. 1.
5. Tarvydas B., „Senovės gintarinių papuošalų rinkinys“, *Gimtasai kraštas*, Nr. 1, 1937, p. 46.
6. Raposo L., *Museu Nacional de Arqueologia : percursos e desafios de uma casa centenária nas construções oitocentistas dos Jerónimos*, Lisboa: Grupo de Amigos do Museu Nacional de Arqueologia, 2012.
7. *World Monuments fund. Jeronimos Monastery and Church*, prieiga internete <https://www.wmf.org/project/jeronimos-monastery-and-church> (žiūrėta 2016 09 12).
8. *EuroVision. Museums Exhibiting Europe*, prieiga internete <http://www.museums-exhibiting-europe.de/> (žiūrėta 2016-09-12).

Communication between a museum and the community. The experience of the National Archaeology Museum of Portugal

Dr. Sigita Bagužaitė-Talačkienė

A museum is first of all described as an institution of memory, which, like archives and libraries, performs an important mission in preserving the cultural memory of a close or extended family, community, region or state and the material heritage that they represent. However, modern society has extended the fundamental function of these institutions and has indirectly formulated much broader objectives. From the middle of the 20th century, museums have been experiencing something of a metamorphosis in terms of bringing meaning to the institutional mission, based on which the meaning of a museum as a social space is being more clearly understood. In terms of communication with society, museums are increasingly taking up positions as multi-functional institutions. Thanks to the realities of the day, museums are obliged to actualise and

adapt their message to different social groups, and most importantly, to take up the communication initiative. Many smaller and larger museums in each country are facing similar challenges.

Similar questions are also being raised by our colleagues at the National Archaeology Museum in Portugal, which is considered one of the largest classical/traditional museums.

At the National Archaeology Museum, whose specialists are active members of ICOM, the foundations for a strong classical, also called traditional, museum have been laid during the course of over a century of activity. The museum collects, preserves and comprehensively examines the archaeological heritage of Portugal. The issue of communication with society is another area requiring a lot of attention. However, just like any similar institution, the museum feels the changing demands of society and can clearly identify its strong and weak points. The museum identifies its collection as its strongest aspect, which is of particular interest to scientists from various fields. Attracting visitors remains one of its weaker aspects. The museum has strived to resolve this communication challenge by applying various projects and warmly welcomes public events organisers. The museum's initiatives in communicating with certain specific social groups, e.g., school students or seniors, are also being developed.

This publication was prepared based on material collection whilst on an internship at the National Archaeology Museum in Lisbon in September, 2016. The internship was partially financed by educational state scholarship funds allocated by the Lithuanian Council for Culture.